

Motion till riksdagen 2018/19:2293

av **Lorentz Tovatt (MP)**

Mål för flexibilitet i elsystemet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett mål för efterfrågefleksibilitet i elsystemet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sveriges elsystem är mitt i omställningen till att bli 100 procent förnybart. Inom loppet av några år stängs fyra kärnkraftsreaktorer. Samtidigt byggs vindkraft och solkraft ut i en allt snabbare takt och helt nya aktörer får möjlighet att delta på en sammankopplad elmarknad. Detta är en fantastisk utveckling och något som vi ska fortsätta att underlätta.

Vi ser också en utveckling där efterfrågan på el ökar i flera sektorer och regioner. Genom elektrifiering ges både industrin och transportsektorn en möjlighet att ersätta fossil energi. Med allt fler elberoende sektorer ställs krav på en hög leveranssäkerhet och ett elnät som har kapacitet att försörja hela samhället. Idag påverkar bristen på nätkapacitet framväxten av nya bostadsområden och även gröna industrietableringar i Sverige.

För att nå målet om 100 procent förnybar elproduktion på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt behöver den befintliga elanvändningen effektiviseras, elmarknaden utvecklas och elsystemet kompletteras med fler flexibla resurser. I energiöverenskommelsen står det att det är angeläget att skapa förutsättningar för en väl fungerande efterfrågefleksibilitet, det vill säga att kunderna fullt ut ska kunna delta på elmarknaden.

Idag är marknaden primärt anpassad till kraftproduktion från ett antal större enheter, i takt med att mer förnybar energi byggs kommer marknaden att behöva utvecklas. Inom ramen för Forum för smarta elnät har en strategi tagits fram där olika myndigheter har i uppgift att ge förutsättningar för nya affärsmodeller för flexibla tjänster. I Energimarknadsinspektionens rapport från 2016 identifieras just efterfrågefleksibilitet som en outnyttjad resurs i elsystemet.

Bara inom hushållssektorn uppskattas omkring 5 GW finnas tillgängligt och inom andra sektorer ytterligare ett par gigawatt. Detta kan ställas i relation till att vi på

sommaren använder omkring 15 GW och på vintern omkring 25 GW i Sverige. När transporterna elektrifieras medför de en ny effekt som antingen kan belasta eller stötta systemet. Genom en smart integration av elfordon kan ett mer flexibelt och tryggt elsystem uppnås.

Omställningen till 100 procent förnybart är samhällsförbättrande på många plan.

Det första handlar om det rent miljömässiga. Sol och vind kommer inte i närheten av de omfattande negativa avtryck på miljön som både det fossila och det nukleära har, oavsett var i produktionskedjan man tittar.

Det andra handlar om decentraliseringen och demokratiseringen av marknaden. Vi går mot ett system där privatpersoner, kooperativ och lantbrukare kommer att äga en mycket större del av produktionen än vad som är fallet idag. Från ett system där några få aktörer dominerar så får var och en större makt att påverka sin egen produktion.

Sist men inte minst så minskar ett 100 procent förnybart system de säkerhetspolitiska risker som finns med det energiberoende som dagens system innebär. När sol, vind och vatten står för vår energi behöver vi varken importera olja eller uran från skurkstater som vi helst inte vill vara i beroendeställning till.

I takt med att efterfrågan på förnybar el ökar och allt mer variabel förnybar energi byggs ställs krav på att elsystemet utvecklas. För att säkerställa att el levereras när den verkligen behövs krävs en utökad flexibilitet. Eftersom marknads prissignaler inte i sig är tillräckliga för att ny flexibilitet ska installeras krävs politiska åtgärder för att stimulera marknaden att nå dit. Genom att realisera den potential för efterfrågefleksibilitet som finns kan omställningen till 100 % förnybar el underlättas samtidigt som trängseln i elnätet skulle kunna överbryggas och möjliggöra nya anslutningar till dess att ny elnätskapacitet finns tillgänglig.

Därför bör riksdagen anta ett mål för efterfrågefleksibilitet, som innebär att denna flexibla resurs tillgängliggörs för marknaden, samt ta fram strategier för att nå det uppsatta målet.

Lorentz Tovatt (MP)